

Årgång 6, Nr 13

Medlems Blad

för DIS-Småland

Nummer 2, Maj 2003

Nu har DIS över 18.000 medlemmar och givetvis blev det en Smälänning som fick sitt program gratis

Ulf Stålered, 53-årig campingvaktmästare från Tingsryd, blev DIS 18.000de medlem.

Ulf har haft tankar på att släktforska länge, men det har liksom inte blivit av förrän alldeles nyligen, då han läste om Föreningen

DIS och bestämde sig för att bli medlem.

Ursprungligen kommer Ulf från Stockholm, men han flyttade till Småland i början på 60-talet.

- Min pappas släkt kommer från Roslagen, säger han, men jag har hittat kopplingar i Halland på 1700-talet också.

Vi hälsar Ulf välkommen som medlem både i DIS-Småland och i Föreningen DIS.

Eftersom han är helt nybörjare så har han ännu inte hittat speciellt mycket, men han hoppas kunna ägna sig mer åt släktforskningen.

- Det blir dock inte i sommar säger han, för då går all tid åt till campingen.

Ulfs fru har också blivit intresserad av släktforskningen, så nu lär det bli mycket snack om släkten i den familjen i fortsättningen.

Användarträff i Oskarshamn

Nu vänder vi oss till er som finns främst i Kalmar län och använder Disgen.

Du kan givetvis en del om programmet, men det kanske finns sådant du har svårt för eller har andra frågor om programmet. Vi gör nu en utbildning som helt baseras på deltagarnas frågor om programmet.

Tid: 24 Maj kl 10-15

Plats: Oskarshamns folkhögskola

Avgift: 250 kr, inkl lunch och kaffe.

Anmälan senast den 18 maj till:

Ingvar Kärrdahl, Bäckvägen 18, 330 15 BOR, Tfn: 0370- 65 07 15, epost: karrdahl@telia.com
eller

Rune Elofsson, Duvgatan 10, 575 37 EKSJÖ, Tfn: 0381- 129 94, epost: rune.elifsson@telia.com

MedlemsBlad

ISSN 1650-3066

Upplaga: 900ex

Ansvarig utgivare:
Ingvar Kärrdahl

Organisationsnummer:
827001-1029

Redaktör och layout:
Jan Jutefors

Manus (stopp 31/3 2003)
skickas till:
Jan Jutefors,
Ryssbyvägen 15
38030 ROCKNEBY
jan.jutefors@telia.com

Redaktören förbehåller sig rätten
att redigera innehållet.

Citat ur MedlemsBlad för DIS-
Småland får göras, om källan
angives. För hela artiklar hän-
visas till författaren.
Författarna är själva ansvariga för
innehållet i artiklarna.

Årsavgift 2003:
DIS-Småland 50 kr. plus
medlemsskapi DIS 100 kr.
Postgiro 14033-5 Föreningen DIS

Adressändring:
Föreningen DIS
Gamla Linköping
58246 LINKÖPING

Köp DIS-nålen!

Visa din tillhörighet!
Bär DIS-nålen!

Köp DIS-nålen
på nästa medlemsmöte
eller kontakta närmaste
styrelsemedlem.

DIS-Småland

(Regionförening till Föreningen DIS,
Föreningen för Datorhjälp i Släktforskningen,
för Småland och Öland).

Postadress:
DIS-Småland, c/o Ingvar Kärrdahl,
Bäckvägen 18, 33015 BOR
E-post:
ordf_smaland@dis.se

Hemsida: <http://w1.492.telia.com/~u49206122/>

Styrelse:

Ordförande och postmottagare:
Ingvar Kärrdahl, Bäckvägen 18, 33015 BOR Tfn: 0370-65 07 15
E-post: karrdahl@telia.com

Vice ordf:
Jan Jutefors, Ryssbyvägen 15, 38030 ROCKNEBY Tfn: 0480-665 65
E-post: jan.jutefors@telia.com

Sekreterare:
Rune Elofsson, Duvgatan 10, 575 34 EKSJÖ Tfn: 0381-12994
E-post: rune.elfsson@telia.com

Kassör:
Börje Jönsson, Klosterstigen 9, 575 37 EKSJÖ Tfn: 0381-10840
E-post: borje-jonsson@spray.se

Örigaledamöter:
Arne Johansson, S Storgatan 29d, 590 80 SÖDRÅVI. Tfn: 0492-205 20
E-post: disbyt-smaland@telia.com
Siv Bergman, Skedesvägen 2, 33021 REFTELE. Tfn: 0371-166 14
E-post: bergman.siv@telia.com

Suppleant:
Donald Freij, Moängsvägen 7, 33015 BOR Tfn: 0370-65 07 15
E-post: piett@bigfoot.com

Uppdrag: (se adresser ovan)

Redaktör: **Jan Jutefors**
Disbytansvarig: **Arne Johansson**
Webmaster: **Arne Johansson**

PC-faddrar: (se adresser ovan)

Ingvar Kärrdahl
Jan Jutefors
Ingemar Johansson, Aneby. Tfn: 0380-401 73.
E-post: ingemaraneby@telia.com

Ordföranden har ordet...

Det känns skönt när man kan skriva att våren är på väg med allt längre dagar och stigande temperatur. Det är en underbar tid vi har framför oss med många helger då man kan umgås med släkt och vänner. Detta kan ju även resultera i några nya uppgifter att skriva in i Disgen.

Vi har lyckats klämma in ytterligare ett medlemsmöte, lördagen den 24 maj, innan den stora sommarstiltjen inträffar för alla föreningsaktiviteter. Det börjar nästan bli tradition att vårt sista vårmöte är vad vi kallar för en användarträff. Vi har nu så många nya medlemmar att detta kräver en förklaring.

Användarträffen går till så här: Du som tänker komma på träffen har säkert någon eller några frågor om Disgen. Skicka in dina frågor i samband med att du anmäler dig eller senast en vecka före träffen. Detta gör att vi kan förbereda svaren och visa färdiga lösningar på träffen. Du som inte har någon speciell fråga utan bara vill lära dig lite mer om Disgen-programmet är givetvis också välkommen. Vi laddar upp med ett antal FAQ (= Ofta ställda frågor) så det brukar inte fattas intressanta diskussioner.

Vårt årsmöte var i år förlagt till Jönköping. Nytt för i år var att vi till de efterföljande aktiviteterna inbjudit den lokala släktforskarföreningen, Jönköpingsbygdens Genealogiska Förening. Ett referat från årsmötet finns som en separat artikel i det här medlemsbladet – tack Eva för att vi får ta del av din artikel.

Jag vill också rikta ett stort tack till Frimurarorden i Jönköping som upplät sina lokaler till vårt årsmöte samt till dess representanter för den intressanta informationen om Orden och de forskningsmöjligheter som kan erbjudas.

Två styrelseledamöter hade avböjt omval och avtackades för sina insatser. Nya i styrelsen är Siv Bergman och Donald Freij.

Höstens aktiviteter startar som vanligt med släktforskar dagarna, i år förlagda till Ronneby. Föreningen DIS kommer tillsammans med samtliga regionföreningar att ha en gemensam utställning. Vårt egna höstprogram skall vi presentera i nästa medlemsblad som kommer ut i anslutning till släktforskar dagarna.

Redan nu kan jag avslöja att vi räknar med att ha flera Disgenkurser där vi nu undersöker intresset i Älmhult, Växjö och Kalmar. Vill du ha kurs på din ort, samla om möjligt ihop några fler intresserade och hör av dig till mig eller någon annan i styrelsen.

Detta nr innehåller:

Behandling av äldre fotografiskt material

.....Tillsyn, vård, konservering och restaurering
..... **Jan Jutefors**sid 4

DIS-Smålands medlemmar i utlandet

..... **Jens Kjær**, Fredericiasid 6

Skydda dig mot virusattacker sid 7

Reportage från årsmötet i Jönköping

..... **Eva Dahlberg** sid 8

Kalmar-expedition till Sydafrika

..... Forssmanska expeditionen med fregatten Octavia 1863

..... **Jan Jutefors** sid 10

Ur andra medlemsblad sid 15

Kongl. Maj:ts Förnyade Nådiga Underhålls-Reglemente För Wadstena Krigsmanshus

Gratialister sid 17

The Beach Boys har småländska

rötter sid 18

Jakten på ättlingarna

..... **Jan Jutefors** sid 19

Efterlysningar sid 20

Nyttiga länkar sid 20

Vi räknar även med att ha något eller några gemensamma medlemsmöten med lokala släktforskarföreningar.

Slutligen vill jag önska alla DIS-Smålands medlemmar och övriga läsare en skön sommar.

Ingvar Kärrdahl

Behandling av äldre fotografiskt material del 3 av 3

av Jan Jutefors

Tillsyn, vård, konservering och restaurering

Tillsyn innebär löpande kontroll av samlingarna och bestämning av eventuella vårdbehov

Vården börjar med omhändertagandet av material. Rengöring, preparering, förpackning samt åtgärder till skydd mot angrepp.

Konservering ökar möjligheten att bevara ett föremål och genom olika åtgärder motverka en förstörelseprocess.

Restaurering innebär att ett föremål återfår sitt ursprungliga skick

Tillsyn

Bedömning av bildskicket.

En gammal svartvit bild kan vara i utmärkt skick, men tyvärr finns många blekta och gulaktiga bilder. De bör räddas genom att nedbrytningsprocessen stoppas. Kontrollen innebär främst en sortering.

Kemisk kontroll

Kollodium-material bör sorteras ut för separat förvaring.

Transparent film före 1940 har ofta ett basmaterial som består av nitrocellulosa. Blad- och rullfilm måste förvaras skilt från annat material och lagras nedklippt i egen påse för varje filmblad.

Hållbarheten för nitrofilm är i genomsnitt 30 år, så det är nödvändigt att reproducera allt värdefullt material. Större biograffilmer måste alltid sorteras ut och förvaras i särskilda förvaringsrum enl. myndigheternas bestämmelser. Detta filmmaterial är mycket brandfarligt och kan självantända.

Vård

Glas- och metallplåtar

Daguerrotypen – har bättre hållbarhet än flertalet andra fotografiska material. Uppkomna skador kan vara av olika art, men vanligast är en färgad beläggning som utifrån kanten sträcker sig inåt bilden.

Vården av en daguerrotyp innebär att montage repareras med stor omsorg och försiktighet. Restaurering får inte ske förrän det är absolut nödvändigt. Alla åtgärder måste dokumenteras.

Ambrotypen – har bättre mekanisk hållbarhet än daguerrotypen. Skiktet består dock av kollodium som kan brytas ner, vilket betyder att silverbilden inte kan restaureras. Dessutom kan glasskivorna vara kittade mot varandra och då går det inte att skilja dem åt.

Våtplåten – har ett kollodiumskikt med en däröver liggande silverbild. Kollodiumskiktet är gjutet på glas och får med åren allt sämre vidhäftning mot glaset. Detta skikt kommer på sikt att sönderfalla och avge nitrosa gaser som kommer att skada allt silvermaterial i samma förvaringslokal. De åtgärder man kan göra är att förvara dessa plåtar på annat ställe än övriga samlingen. Varje plåt måste förvaras i en egen påse av högklassigt papper, ställda på högkant. Använd inte plast eller pergamyn. Gör kopior av dessa bilder snarast.

Torrplåten – kan lätt skiljas från våtplåtar då de har ett tunnare glas med jämnt skurna kanter och skiktet är jämnare över hela ytan. Skiktet lossnar på dessa plåtar också. Plåtarna får inte behandlas med

någon vattenlösning eftersom det påskyndar skiktavlossningen.

Skadade plåtar kan restaureras, men de bör reproduceras istället. Förvaring av plåtarna ska alltid ske på kant och de bör förvaras i laminatpåsar, helst med aluminiumskikt.

Pappersbilder

Albuminpaper – med ett skikt som innehåller hönsäggvita, avger svavelväte. Inga konserveringsåtgärder rekommenderas utom ytlig rengöring. All våtbehandling måste undvikas. Skadade bilder eller begynnande blekning betyder reproducering.

Celloidinpaper – har en tunn pappersbas med kollodiumskikt. Gultonade bilder håller lite bättre än andra, men annars har de ganska dålig hållbarhet. Rengöring utan våtbehandling. Skadade bilder reproduceras.

Aristopapper – håller ganska bra. Givetvis är detta beroende på behandlingen, men generellt så står sig dessa fotografier mycket bra. Bleknande bilder bör reproduceras.

Blad- och rullfilm

Äldre negativt bildmaterial består ofta av nitratcellulosa. Dessa måste förvaras i brandsäkra kassematter, vilket är ett absolut krav för biografilm. Anledningen till att det är lite mildare för rullfilm är att denna måste klippas ner till korta längder, dvs den förvaras inte i stora spolar. Därmed minskas risken för självantändning, men sönderfallet är givetvis lika stort. Allt material ska därför förvaras separat från annat material och snarast kopieras över på säkerhetsfilm.

Mikrofilm – kan förekomma i såväl rullar som i annan form. Om

filmen är i bladfilsformat, på glasplåt eller nedklippt från större rullar, gäller samma regler som för bladfilm. Ligger den på större rullar ska den undersökas och behandlas i likhet med biograffilm. Modern mikrofilm på 16 eller 32 mm film är utförd på polyester- eller acetatcellulosa. Den bör bara behandlas så att rester av tiosulfat från fixeringen är så låga som möjligt. Det är speciellt viktigt därför att en stor del av vårt nuvarande förråd av information ligger på mikrofilm. All värdefull mikrofilm bör efterbehandlas i guldskyddsbad, som ger ett bra långtidsskydd.

Färgbilder på transparent underlag

Äldre, rasterade färgbilder på glasplåt innehåller färgade små korn eller smala färgade streck. Allt sådant material har begränsad hållbarhet. Skadade bilder reproduceras.

Lagring av färgdiapositiv bör ske i mörker.

Färgbilder på annat underlag

Alla fotografiska färgbilder på ett underlag som papper, vit polyesterfilm eller plastpapper har sämre ljusåktighet än på transparent underlag.

Anledningen till detta är att man vid betraktandet belyser bilden och då måste ljuset passera färgskiktet två gånger. Färgmängden måste därför halveras i jämförelse med ett diapositiv, annars skulle bilden bli alltför mörk. Detta innebär att färgkort bleks snabbare och färgförändringar uppkommer.

För alla dessa bilder gäller mörk förvaring i låg temperatur och en relativ fuktighet på 25-30 %, som förlänger livstiden avsevärt

Restaureringsåtgärder

Det är endast i enstaka fall som restaurering av fotografiska mate-

rial kan rekommenderas. Ofta kan man fråga sig om det är vård, konservering eller restaurering. I vissa fall innebär det att bilden återfår sitt ursprungliga skick.

Man kan fråga sig om retusch är tillåtet. Det kan innebära att bilden får ett utseende som avviker från det ursprungliga, men det kan verkligen diskuteras eftersom både utseende och skick hos den nya bilden förbättras väsentligen genom en försiktig retusch. Normalt ska man inte göra några ingrepp på fotografiska arkivalier. Om det ska ske, ska ingreppet göras av en kunnig konservator.

De sällsynta fall då man kan tillåta sig en restaurering, så inskränker sig detta till daguerrotyper och ambrotyper. För daguerrotyperna finns anvisningar i litteraturen (Kohlbeck 1974, s 138 plus separat tillägg) Den kemiska behandlingen är lätt att utföra, men får inte göras förrän det är absolut nödvändigt. För ambrotyperna gäller restaureringen endast bakgrund och montering.

Skadade silvergelatinsplåtar

Glasplåtarna har ett skikt av silver i gelatin som kan skadas på olika sätt. Dels genom olämplig miljö och föroreningar och dels genom olämplig förvaring. Förvaras plåtarna utan pappersmellanlägg så klistras dessa ihop och är mycket svåra att sära på. Det kan också vara mekaniska skador i skiktet som t.ex. repor. Trasiga glas är också vanligt. Det går att göra något åt allt detta (Mattsson 1985), men det är inte någon enkel operation.

Dessutom är det mycket tveksamt eftersom det innebär retusch på originalbilder som det inte går att få o gjort efteråt om man misslyckas. Det är mycket bättre att reproducera den trasiga bilden och retuschera kopian istället.

Alla fotografier kommer från min egen samling

Referenslitteratur

Alenius, H. 1988. *Hjälpreda i bildhantering. Aktuell Fotografi, Helsingborg. ISBN 91-85246-91-3*

Andersson, B. 1990. *Vårda och bevara bilder. En handbok från Aktuell Fotografi 3, Helsingborg.. ISBN 91-87510-06-5*

Kohlbeck, R. 1974. *Rädda bilden! Kompendium för arkivering, behandling, reproduktion och restaurering av fotografiska arkivalier. Sammanställt av Runo Kohlbeck, forskningsing. vid Inst. För Fotografi, KTH. Fotografiska Museet/Svenska Fotografernas Förbund/Fotografiska Museets Vänner, Sthlm. ISBN 91-7100-050-X*

Kohlbeck, R. 1983. *Gamla fotografier. Handledning för museer och hembygdsföreningar i arkivering och skydd av fotografiska bilder. Riksantikvarieämbetet/Riksförbundet för hembygdsvård, Sthlm. ISBN 91-7192-571-6*

Mattsson, I. 1985. *Bilden räddas. Tillvaratagande och restaurering av äldre fotomaterial. Nordiska Museet, Sthlm. ISBN 91-8501-438-9*

Söderberg, R & Rittsel, P. 1983. *Den svenska fotografins historia 1840-1940. BonnierFakta Bokförlag, Sthlm. ISBN 91-34-50314-5*

Westerlund, J O & K J. 1983. *Fotosamlaren. P A Norstedt & Söners förlag, Sthlm. ISBN 91-1-824402-5.*

DIS-Smålands medlemmar i utlandet

Strax före jul kom det här brevet från Jens Kjær, som blir nummer två i vår miniserie om våra medlemmar i utlandet.

Som vanligt har jag inte oversatt brevet, men jag hoppas att du inte har problem med det.

Den som vill komma i kontakt med våra utländska medlemmar för utbyte av släktingar, kan skicka ett mail till redaktören.

Fredericia den 17. december 2002

Selvom jeg taler et dåleligt svensk er jeg ikke så sikker i at skrive korrekt svensk så jeg vælger at skrive til dig på dansk.

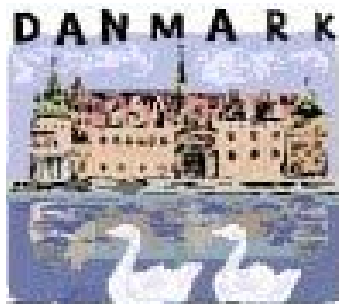
Mit navn er Jens Michael Kjær og jeg er 55 år gammel. Jeg er født i Danmark af danske forældre, er gift siden 1968 med Anni, som ligeledes er født dansk af danske forældre og så har jeg 3 børn, Michael på 34 år, Morten på 31 år og Jane på 29 år, som er den eneste af mine børn som er gift. Jeg har desuden 3 børnebørn, Tobias på 7 år, Thea på 4 år og Ras-mus på 2 år. Så slægtens fortsatte beståen har jeg sikret.

Jeg har siden 1980 arbejdet ved De Danske Statsbaner, hvor jeg siden 1985 har arbejdet som Togfører (Tågmästare). Grunden til at jeg taler svensk er, at jeg og min familien er nogle af de mange dansk-ere som på grund af den store arbejdsløshed i Danmark i 1970'erne rejste til Sverige for at arbejde. Så jeg har sammen med min familie boet og arbejdet i Trollhättan fra 1970 til 1974, hvor vi vendte tilbage til Danmark.

Med hensyn til min slægtsforskning har jeg nok haft det som de fleste mennesker. Man synes at det er interessant at høre de ældre i slægten fortælle om "gamle dage" og man får måske også den tanke at man bør skrive deres fortællinger

ned, men man har så travlt med sin familie, sit arbejde og andre interesser at man ikke får gjort noget ved det. At jeg selv kom igang med at slægts-forske er da også en ren tilfældighed. Det sket ved at jeg i foråret (våren) 2002 i en lokal 10-kroners butik (affär) fandt et ældre amerikansk slægtsforskningsprogram til PC som jeg købte og installerede på min PC.

Så som slægtsforsker må man sige at jeg er relativ ny. Da jeg havde tast-et de oplysninger om mig selv, mine børn og mine forældre, som jeg umiddelbart havde, ind i mit nye program blev jeg selvfølgelig nysgerrig (nyfigen) på at finde ud af noget mere og jeg fik fat i min moder som gav mig en hel del oplysninger.

Samtidigt måtte jeg så finde ud af hvordan jeg kunne få yderligere oplysninger, og lånte til dette formål en hel del bøger på det lokale bibliotek. Igennem bøgerne lærte jeg så om de forskellige arkiver vi har her i Danmark og da jeg på grund af mit arbejde kan rejse gratis med togene her i Danmark er det ikke så besværligt for mig at komme rundt til arkiverne. Så den viden som jeg i dag har om slægtsforskning er selvlært.

Med hensyn til min forbindelse til Sverige og Småland viser det sig at min morfars far "Frans Johansson" kommer fra Södra Sandsjö i Småland. Han kom til Danmark i

1884, hvor han fik arbejde på en stor gård "Højbygård" i Tågerup på Lolland som tyende (dräng).

I 1888 giftede han sig med en dansk pige "Pouline Vilhemine Han-sen" fra Tågerup og de fik i alt 11 børn hvoraf de 10 overlevede barn-dommen. Fra 1884 til 1897 arbejde Frans på "Højbygård" som "dräng". I 1897 købte Frans en lille gård i Dannemare på Lolland. Han solgte gården i 1937 og købte et lille byhus i Nakskov på Lolland (Hvor jeg er født). Vilhemine døde i 1939, Frans døde i 1941.

For at finde ud af noget mere om "min svensker" måtte jeg så til at lære mig noget nyt, nemlig hvordan man slægtsforsker i Sverige, og jeg fandt ud af hvordan jeg kunne benytte mig af SVAR og af DIS-Sverige og jeg fik snart lånt nogle mikrokort hjem. Indtil videre mest Husförhørs-lister. I begyndelsen havde jeg dog lidt problemer, da jeg ikke selv havde en mikrokort-læser, hvilket jeg dog i dag har fået anskaffet mig.

Det viser sig at min svenske slægt er meget koncentreret omkring Södra Sandsjö Forsamling og de församlinger som grænser op til Södra Sandsjö. Indtil videre er det dog mest persondata jeg har og jeg er i dag nået tilbage til ca 1780.

I maj 2002 havde jeg 4 dages ferie og rejste til Södra Sandsjö for dels at se lokaliteterne og dels for at se om jeg kunne finde ud af om der i dag findes slægtninge i Södra Sandsjö. Allerede på 2. dagen i Södra Sandsjö fik jeg kontakt med Erik Karlsson i Södra Sandsjö og med Inge Karlsson i Tingsryd som begge er børnebørn af Frans' es ene søster. Begge herrer har givet mig nogle værdifulde oplysninger og jeg modtager stadigvæk materiale,

gamle foto, äldre artiklar fra Sand-sjöböckerne og lignende, fra Inge Karlsson i Tingsryd.

Jeg anvender i dag 2 forskellige slægtsforskningsprogrammer, dels Brothers Keeper og dels Family Tree Maker. Jeg synes at slægtsforskning er rigtigt spændende, men da jeg stadigvæk har mit arbejde som Togfører, savner jeg timer nok til at slægtsforske.

Jeg vil slutte her og jeg håber at du kan bruge mine informationer, og hvis du har nogle uddybende spørgsmål må du endeligt henvende dig og jeg skal bestrebe mig på at svare dig noget hurtigere.

Jeg vil samtidigt ønske dig og alle DIS-medlemmer i Småland en rigtigt god jul og et godt nytår.

Med venlig hilsen fra Danmark

Jens Kjær

Skydda dig mot Virusattacker

Det nya "livsfarliga" viruset som cirkulerar just nu är ett svenskt virus, skrivet i Sverige. Ganda kallas det och meddelandet kan se ut på det här viset:

"Ämne: Överviktiga förnedras

Hejsan ! Jag överväger att polis-anmäla denna skärmläckare. Jag anser att den har en nedlåtande attityd gentemot överviktiga personer. Jag skulle bli ytterst tacksam om du kunde bidra med din syn på saken. Tack på förhand."

Det finns även andra varianter. Du ska vara misstänksam när bilagan heter något som slutar på scr. Det finns de som t.ex heter xx.scr, men som sagt det finns många varianter. En bra regel är att aldrig öppna en bilaga från en okänd avsändare.

För att skydda dig maximalt, så ska du öppna Outlook Express, gå till mappen verktyg, alternativ, säkerhet och där ska du markera följande:

Zonen Ej tillförlitliga platser (högre säkerhet).

Varna mig när andra program försöker skicka e-post för min räkning.

Tillåt inte att bifogade filer som kan vara virus sparas eller öpp-

nas.

Detta innebär att inga bilagor som kommer med epost kan öppnas utan att du vill det, men det innebär också att inga bilagor sparas.

När du har mottagit ett email med bilaga som du vill ta emot, så måste du tillbaka till mappen ovan och ta bort bocken som tillåter bifogade filer att inte sparas. Glöm inte att markera sedan igen.

Felaktig information om Sveriges befolkning 1970.

I DIS-Smålands medlemsblad nr 1/2003 kan man på sidan 15 läsa bl a att "anställda gör skivan på eget företag och resten kan man tänka sig själv". Den ende anställda som kan avses är undertecknad. Någon annan vare sig anställd på förbundskansliet eller förtroendevald i förbundsstyrelsen har inte varit inblandad i produktionen av CDn.

Jag anställdes för tio år sedan på förbundet som ansvarig för administrationen och har sedan dess skött de administrativa uppgifterna, sedan 1995 som kanslichef. Vid sidan av det arbetet har jag drivit ett antal projekt i förbundets namn efter förbundsstyrelsens godkännande i varje enskilt fall. De projekten har ingenting att göra med de arbetsuppgifter jag är anställd för utan jag har av eget intresse tagit fram ett antal CD-produktioner; Svenska ortnamn 1999, två utgåvor av Sveriges dödbok och nu senast Sveriges befolkning 1970, samt hållit i faksimilutgåvan av Elgenstiernas ättartavlor och kompletteringarna till dessa.

För detta arbete har jag inte haft någon särskild ersättning. Jag har alltså inget företag som hävdas i artikeln. Däremot har de projekt jag drivit tillfört förbundet netto drygt fem miljoner kronor sedan 1997, något som framgår av de årsredovisningar som finns tillgängliga via Förbunds-Rötter eller Släktoforskarnas årsbok.

Carl Szabad
Projektledare

Kommentar: Jag har egentligen inte påstått någonting, vad jag gjorde var att slänga ur mig en fråga utifrån ett rykte som har cirkulerat. Med tanke på vad jag egentligen skrev, 13 ord, så blev det en våldsam reaktion från någon som kände sig träffad och så en annan som också ville ha slevan i grytan.

Carl hänvisar till årsredovisningarna i årsboken, men där visas ingenting hur produktionen av skivorna har skett.

Jag vill också påpeka att jag inte skriver mina recensioner som redaktör för MedlemsBlad för DIS-Småland, utan jag skriver som vilken intresserad medlem som helst. Jag undertecknar mina artiklar och i redaktionsrutan så står angivet att författarna själva är ansvariga för sina artiklar. Därför tar jag helt avstånd till de påtryckningar som har skett på DIS.

Fakta: När Carl Szabad säger att han inte har något företag, så är det inte med sanningen överensstämmande:

Enligt Patent- och Registreringsverket har Carl Szabad ett företag som heter Elektro-Szabad och som enligt handlingarna ska syssla med tillverkning, import och försäljning av elektroniska artiklar.

Företaget startade 1964.10.17, men det har varit passiv näringsverksamhet de sista åren enligt skattemyndigheten. Sista året som inkomst deklarerades var inkomst-året 1998, med taxering 1999. Inkomsten var då 45.258 kronor.

Jan Jutefors

Reportage från Årsmötet i Jönköping

av Eva Dahlberg, Jönköping

Föreningens första föredrag för året var inte en egen tematräff, utan ett arrangemang av DIS-Småland som JBGF:s medlemmar inbjudits till. DIS står för Föreningen för Datorhjälp i Släktforskningen, och det var alltså den småländska regionföreningen (en av sex regionföreningar i landet) som bjudit in vår förening till ett föredrag på Stora Hotellet i Jönköping, tillsammans med de egna medlemmarna.

Ett tjugotal av JBGF:s medlemmar hade hörsammat inbjudan – och möjligheten att se översta våningen på Stora Hotellet, som bl.a. visade sig ha en fantastisk konstgjord stjärnhimmel. Föredraget hölls av Johanneslogens Ordförande mästare Åke Edlund och ordens informationsansvarige Lars von Knoring med bistånd av logens arkivansvarige Gunnar Zimmerman. De visade oss också runt i de lokaler som är öppna, bl.a. fick vi se det unika träaltaret från 1750-talet av hovbildhuggare Johan Ljung.

Vad är frimurarorden?

Frimurarorden är Sveriges äldsta förening. Den första logen startades 1735 i Stockholm, i en annan tid och under andra förhållanden men man har i frimurarorden bevarat det ursprungliga i språk och ritualer. I ordens egen information beskrivs Svenska Frimurareorden som en sammanslutning där män av skilda samhällskategorier och från olika yrkesgrupper träffas för att i kristen anda arbeta på sin personliga utveckling och för att umgås under värdiga former. Nyckelorden i frimureriet är brödragemenskap, personlighetsutveckling och människokärlek.

Frimureriet i sig kan härledas till 1300-talet, och sägs ursprungligen vara en form av yrkesgille eller samlingsform för kringvandrande

vara bra att veta att frimureriet i USA oftast kallas "Freemasons" eller möjligen "blue lodges".

Foto: Ingvar Kärrdahl

byggmästare, främst kyrkbyggare. Ordet "loge" kommer här av arbetsbod. Ett organiserat frimureri fanns i England på 1600-talet. Till Sverige kom det från Frankrike på 1730-talet med svenskar som blivit frimurare där. I dag finns olika inriktningar på frimureriet i olika delar av världen, med ca sex miljoner medlemmar, varav ca 15 000 medlemmar i Sverige. Det finns andra frimurerisystem som även tar emot kvinnor som medlemmar. Det svenska systemet, t.ex. i Jönköping, har en damförening för hustru eller sambo till en frimurare. För oss som ofta arbetar med emigranter kan det

Jönköpings frimureri

Frimurarorden i Jönköping delas in i två loger, S:t Johanneslogen Den Mellersta Pelaren och S:t Andreaslogen Magnus Ladulås. S:t Johanneslogen är äldst av dem, den bildades 1800 och är en av de tidigaste logerna utanför Stockholm och Göteborg och dessutom Jönköpings äldsta förening. De fyra första medlemmarna var körsnär (buntmakare) Hegg, kapten Holmstedt, rådmann Lindquist och ryttmästare de la Grange. S:t Andreaslogen tillkom 1913 som en brödraförening och fr.o.m. 1932 som en loge. Sedan 1998 finns även en

kapitelbrödraförening för de fyra högsta graderna. Det finns tio receptionsgrader i det svenska frimureriet. S:t Johanneslogen, Den Mellersta Pelaren, är med de tre lägsta graderna inträdeslogen i Jönköping.

Johanneslogens första lokal (1800-1809) var buntmakare Heggs gård på Östra Storgatan i Jönköping, därefter Gamla rådhuset och sedan ytterligare en lokal på Östra Storgatan fram till 1860. När byggnationen av Stora Hotellet planerades bestämdes att frimurarorden Den Mellersta Pelaren skulle få hyra lokaler i hotellbyggnaden. Orden kunde därmed flytta in när hotellet stod klart 1860, i lokaler man möjligen kunde vara med och utforma, och har varit hyresgäst i huset sedan dess. Efter en brand på Stora Hotellet 1929, som visserligen inte förstörde ordens lokaler, så gjordes en del reparationer och en tillbyggnad även av ordens lokaler. Då tillkom stjärnvalvet som lär avbilda hur himlen såg ut en afton i oktober 1930.

Vad kan arkiven ge?

Orden har i Stockholm, i Bååtska palatset, både arkiv och bibliotek samt ett museum som är öppet för allmänheten. Man bör gärna höra av sig innan man besöker dem, se information i telefonkatalogen eller på www.frimurarorden.se. Det finns även lokala arkiv vid de olika logerna.

I arkiven finns uppgift om när en person togs emot, namn, ålder och födelseår. Dessutom finns uppgifter om när han tog vilka grader, och det kan finnas uppgift om yrke och material som brev, foton, nekrologer etc. Det framgår även om han hade ett ämbete inom orden. I den minnesskrift som gavs ut i samband med Den Mellersta Pelarens 200-årsjubileum finns en förteckning över logens ämbetsmän genom åren.

Man tar helst emot skriftliga förfrågningar om personerna som söks, antingen till Jönköping (Den Mell-ersta Pelaren) om man vet att personen var verksam här eller till Ordens kansli i Stockholm. Det är viktigt att man uppger så fullständiga uppgifter man kan och inte bara ett namn. Ange helst namn, tidpunkt (levnadstid, födelseår eller vad man annars känner till), var personen bodde och/eller vilken verksamhetsort personen hade. Man bör helst veta att den man söker var medlem i en orden, så det inte blir alltför många chansartade sökningar.

Jönköpings frimureri täcker geografiskt in området Eksjö-Vetlanda-Värnamo-Reftele-Jönköpings kommun, och har nu ca 650 medlemmar. Totalt har 3 300 personer tagits emot som medlemmar i Jönköping sedan 1800.

Efter en välsmakande lunch i frimurarordens matsal, fanns möjlighet att slå i de register som orden har. Flera medlemmar lät höra diskreta glädjeytringar, när man gjorde fynd i arkivet. Några fick en dödsruna ur en tidning från 1900-talets första hälft, några fick t.o.m. kopia på ett foto på sin släkting medan andra endast fick veta att en släkting varit medlem och vilka grader han fått. Det vi fick se var alltså bra exempel på hur man kan ge kött på benen åt de torra årtalen som släktforskningen annars lätt består mest av.

DISBYT

Efter lunch hade DIS-Smålands representanter även förevisning av databasen DISBYT och släktforskarprogrammet DISGEN. Föreningen DIS är öppen för alla intresserade, oavsett vilket datorprogram man använder för registrering av sin släktforskning. Föreningen har tagit fram ett program, DISGEN, som i sin senaste version med bl.a.

en kartfunktion demonstrerades vid flera datorer. Men föreningen har i sin fadderverksamhet även faddrar för andra program som Holger och Reunion.

Föreningens databas DISBYT finns tillgänglig på webbplatsen www.dis.se för sökning. DISBYT innehåller 6,2 miljoner poster med namn, församling och årtalsuppgifter (född, vigd, död), vilket i sin tur fördelas på ca 3 miljoner individer, närmare bestämt ca 1/6 eller knappt 17 % av de som fötts i Sverige mellan 1750 och 1900. Materialet är inlämnat av DIS medlemmar och byggs på alltefter som fler lämnar in material. Det går att lämna in material oavsett vilket släktforskarprogram man använder, genom GEDCOM-utdrag. Det finns t.ex. en del svenskamerikanskt material inlämnat av svenskättlingar, och det finns även en finsk databas på samma webbplats och länk till den norska databasen.

Man kan söka i databasen på Internet på tre olika sätt. Om man inte är medlem så anger man "guest" som både användarnamn och lösenord vid sökningen. De uppgifter om en person man då får upp visar inte vem som lämnat in uppgifterna. Är man medlem i DIS, men inte har lämnat in material till databasen, så får man med sitt eget användarnamn och lösenord veta vem som lämnat in materialet och vem man då kan kontakta om man vill veta mer. Om man själv bidragit med information till databasen så får man dessutom veta vilka familjekopplingar som finns för en person, och man kan "klättra i släkträdet". Databasen kan endast sökas utanför Internet i samband med att man lämnar in egna uppgifter.

Artikeln har tidigare varit införd i ROTPOSTEN, Medlemsblad för Jönköpingsbygdens Genealogiska Förening

Kalmar–expedition till Sydafrika

Forssmanska expeditionen med fregatten Octavia 1863

av Jan Jutefors

Under 1800-talet var det många svenskar som gav sig iväg till Sydafrika för att söka äventyr, men också för att försöka skaffa sig en förmögenhet. En av dessa män var Oscar Alarik Forssman. Han var född i Stockholm, men han har anknytningar till Småland och Kalmar.

Han lämnade Sverige i mitten på 1840-talet och bosatte sig i Kaplandet. Där gifte han sig med en holländska och omkring 1852 köpte han en större lantegendom, på gränsen mellan de då självständiga staterna Orangerepubliken och Transvaal. Själv bosatte han sig i republiken Transvaals huvudstad Potchefstroom. Han kallade sig grosshandlare och sålde lantprodukter, elfenben, strutsfjädrar och ull.

Mörkhyade tjänarinnor

Oscar Wilhelm Alarik Forssman föddes i Stockholm 1822, som son till krigsrådet Jon Samuel Forssman. Han utvandrade 1844 till Sydafrika och blev den största jordägaren i Transvaal-republiken. Han köpte en stor egendom vid floden Vaal som han kallade ”Scandinavia”, men själv bosatte han sig i huvudstaden, Potchefstroom. Han började inom sockerindustrin, men kom att ägna sig åt traderhandel istället.

Efter 17 års bortavaro från Sverige, återkom Alarik Forssman med sin familj till Kalmar 1862 och de hade med sig två av sina mörkhyade tjänarinnor. De båda flickorna väckte en enorm uppmärksamhet i Kalmar, särskilt bland de unga.

Båda flickorna övergick till kristen tro i Sverige och döptes i Kalmar domkyrka, den ena den 3 juni 1863 och den andra den 1 juli 1864. Den första fick det kristna namnet Dina Maria, som var ca 15 år, och den andra Sara Magdalena, som var 17 år. Vid bägge tillfällena var domkyrkan fullsatt med nyfikna människor. Dina Maria återvände till Afrika efter något år.

Sara Magdalena tillhörde zulu-stammen Mapele och hennes afrikanska efternamn var Makatemele. Hon födde en liten dotter efter ankomsten, som fick namnet Emilie Cecilia Maria (Millan) Boy och trots att Sara var gift i Afrika enligt afrikansk sed, skrevs dottern i Sverige som oäkta. Hon fick arbete som personlig upppasserska hos Cecilia Fryxell på Rostad, som då var en flickpension och Millan utbildade sig så småningom till musiklärarinna och gav pianolektioner, samtidigt som hon arbetade som sömmerska. Wigforss (1960) återger ett samtal mellan Sara och hennes ”masella”, där Sara berättar om hur hon blev tillfångatagen i Afrika och skadeskjuten. Sara Magdalena fick under hela sin levnad och även efteråt, inte heta annat än Svarta Sara. Hon dog i lungkatarr den 23 juli 1903 och ligger begravd på södra kyrkogården i Kalmar. På hennes gravsten står det ”Kafferkvinnan Sara † 1903”. Millan dog tre år före sin moder i kronisk njurinflammation den 24 juni 1900. Kvinnorna utgjorde säkerligen ett exotiskt inslag i kalmarbildens på den tiden, men jag kan inte tänka mig att det var odelat positivt som en del källor vill göra

gällande. Sara Magdalena fick giftermålsanbud, som hon avböjde. Det var en afrikan som källorna ger olika ursprung på. En källa säger att han var cirkusarbetare ”Mr Jack, världens starkaste zulukaffer” (Martling 2001) och en annan säger att han hette Josef Zulu och att han var kungason av stammen Umqvelantaba och skulle ha varit den första afrikanske prästen i Svenska Kyrk-ans Mission (Schlyter 1963).

Planlade återresan

I Kalmar planlade Forssman återresan under ett års tid. Den utvecklade sig och tog formen av en expedition, som senare skulle att kallas ”Svenska expeditionen till Sydafrika”, eller den Forssmanska kolonisationsexpeditionen till Sydafrika 1863. Hofrén (1954) betecknar den här resan som en av den kalmaritiska sjöhistoriens märkligare episoder.

För skötseln av lantegendomen i Sydafrika, som han hade givit namnet ”Scandinavia”, hade han engagerat sin bror, dåvarande kommissionslantmätaren i Kalmar, Magnus Forssman. Han var född den 13 jan 1820 på Skogsmåla gård i Kråksmåla (H). Han var för övrigt morfar till den kände tändsticks-kungen Ivar Krueger. Ett tjugotal unga män och kvinnor från olika trakter i Sverige, anställdes som arbetskraft i lantbruket med treåriga kontrakt.

Vid denna tidpunkt skedde en expansionsartad utveckling i södra Afrika och efterfrågan på varor av olika slag var mycket stor. Många nationer hade redan upptäckt den stora marknaden och Alarik Forss-

man insåg att även svenska voror skulle ha en stor chans att hävda sig och finna avsättning på marknaden. Därför tog han kontakt med olika firmor och hantverkare, särskilt i Kalmar och de närliggande omgivningarna och inledde förhandlingar och på försommaren 1863 träffade Forssman en uppgörelse med ägaren till fregatten Octavia.

Alarik Forssman har skrivit en bok om hur man handlar med Transvaal-republiken i Sydafrika. Den har givits ut av statsbiblioteket i Pretoria så sent som 1984 (Forssman 1984). Det borde ju vara ett nytryck, men det framgår inte av klassificeringen på boken.

Översyn och utrustning

Octavia, som lär ha varit kalmarortens första och enda fullriggare. Byggd 1857-1858 på Värnanäs varv av C. A. Hahn, med ett skrov av clippertyp med skarp bog och hon förde oklurna märsegl (Hofrén 1952). Hon ägdes av kaptenen C. A. Mannerskantz på Värnanäs, söder om Kalmar, vilken då och under ett många år framåt bedrev en omfattande varvsdrift och skeppsrederirörelse. Med en dräktighet av 222 svåra läster var Octavia efter dåtida förhållanden ett stort fartyg. Hon beskrevs som ett mycket ståtligt och förnämligt fartyg. Den resliga och vackra riggen förhöjdes av det svarta skrovets väl avvägda former och kanonportsmålningen på sid-orna. Det finns en målning på fartyget i sjöfartssamlingarna på Kalmar Slott.

För en summa av 1.000 pund, eller ca 18.000 riksdaler, ställde Mannerskantz sitt fartyg till förfogande. Det var inte den första långa resan för Octavia. Hon hade inkommit till Kalmar i maj samma år, efter att ha varit ute på långresor under ett par års tid.

Efter avslutad översyn och utrustning av Octavia, påbörjades ilastningen för resan till Sydafrika. Lasten bestod bl. a. av trävaror, huvudsakligast plank, och ett större

parti järn. Järnet var avsett för södra Afrika eller Ostasien, beroende på konjunkturerna. Dessutom lastade man lantbruksredskap av skilda slag, som plogar, vattenuppfodringsverk, skyfflar, grepar, spett, mm. Vagnar, kärror, järnspisar, samt ett stort antal hushållsartiklar fanns också i lasten

Ett trettiotal passagerare skulle följa med Octavia, förutom fartygets besättning. Med tanke på ogynnsamt väder och motiga vindar som kunde fördröja resan och ta avsevärd längre tid än beräknats, så medförde man mängder med proviant.

Avseglingen från Kalmar var beräknad att äga rum under någon av de första dagarna i augusti, för att kunna nå bestämmelseorten i god tid före jul. Den 22 och den 25 juli annonserade Forssman i tidningarna, att alla personer som skulle följa med honom skulle infinna sig ombord på skeppet Octavia den 1 augusti. Rustningen av expeditionen blev dock försenad och först den 10 augusti utklarades Octavia från Kalmar hamn.

Vid avseglingen stod skeppet under befäl av sekundlöjtnanten i flottan, A. E. Palander. Löjtnant Palander var son till konsuln i Karlskrona, E. A. Palander, och en nära släkting till Vegas befälhavare under nordostpassagen, L. Palander. Seconden hette Lagerwall.

Kalmarborna följde Octavias utrustning och avresa med mycket stort intresse, eftersom det utgjorde en sällsynt händelse med anstrykning av både äventyr och romantik. Minnet av den här händelsen levde kvar i kalmarbornas sinne under många år. I sjömanskretsar sjöng man t.o.m. en sång speciellt författad för Octavias avresa, i vilken man skildrar resenärernas känslor inför det stora steget att lämna Sverige för det fjärran landet i söder.

Brev från Durban

För att återgå till Octavia så gynnades resan av ett särdeles gott väder, utom på Nordatlanten där första stormen rasade. Den 17 sept prejades Octavia söder om Kap Verdeöarna av en engelsk fullriggare som var på nordgående. Jämnt på dagen två månader därefter eller den 17 nov 1863 ankom Octavia till Port Natal, där hon ankrade upp på redde. Fartygets djupgående gjorde att hon inte kunde lägga till i hamnen.

I ett brev daterat i Durban, Port Natal, den 26 dec samma år, till en av sina vänner i Kalmar, meddelar Forssman att expeditionen anlät till bestämmelseorten och att resan förlupit lyckligt. Han skriver också att han hade anledning att tro, att alla som följt med honom var fullkomligt nöjda.

Hans broder, kommissionslantmätaren, var förtjust över den sydländska naturen och företog dagligen små utflykter och upptäcktsresor i grannskapet av staden. Han angavs då vara på väg till Potchefstroom tillsammans med ungefär hälften av expeditionens medlemmar. Färden gjordes under ledning av en svensk vid namn Moberg, som stammade från Karlskrona och som hade varit i Forssmans tjämst under ett par år. Grosshandlare Forssman hoppades att hans broder snart skulle vara på ort och ställe, samt framhöll att brodern på lantegendomen skulle komma att få mycket vackra om-givningar och promenadvägar och som snart nog skulle skulle göra honom till en välbeställd lantbrukare.

Tacksamhetsbrev

Octavia skulle ge sig iväg igen efter avslutad lossning. Hon skulle gå till Akyab i Ostasien för att hämta en last med risgryn för England.

Om Octavias avsegling från Port Natal skriver Forssman i brevet följande:

”Kapten Palander, som var en utmärkt befälhavare, gick igår

ombord på Octavia för att segla till Ostindien. Sedan vi druckit hans skål överlämnade vi en tacksamhetsadress, som en skyldighetsåtgärd åt den ovanligt hyggliga och förtjänstfulle befälhavaren”.

Den omnämnda adressen var av följande lydelse: ”Port Natal, Sydafrika den 24 december 1863.

Till Herr Löjtnanten A. E. Palander, befälhavare på skeppet Octavia, befraktad för Svenska Expeditionen på Sydafrika.

Då Ni Herr Löjtnant nu står på punkten att lämna oss för att fortsätta resan till Ostindien kunna vi ej underlåta att skriftligen uttverka vår belåtenhet och tacksamhet för de angenäma stunder, vi genom Er omsorg och förekommande artighet haft under hela sjöresan från Sverige till Port Natal. Oaktadt vi genom försynens skickelse varit välsignade med gynnsamt och vackert väder hafva vi likväl dagligen haft tillfälle att observera Er skicklighet och vaksamhet som sjöman; nu mer än någonsin af nöden, då så många människolif voro anförtrodda i Er vård. Tillönskande Er en angenäm och lycklig sjöresa och snar ankomst till Fäderneslandet hafva vi äran teckna.

Med största högaktning

A. Forssman med familj, M. Forssman med familj, M. E. Helling från Lidköping, Victor E. Norén från Lidköping, Oscar Bergström från Mönsterås, P. A. Westergren från Kalmar, E. Thunström från Norrköping, C. Dehm från Helsingfors, F. J. Hammar, Oscar Strömbom från Stockholm, Wilhelmina E. Jonsson från Stockholm, Helena Sohlberg från Öland, Catrina C. G. Gustafs-dotter från Juders s : n, Kronobergs län, Christina Pettersson från Kalmar, Emma Christina Berggren från Öland, Carl Ludvig Olén från Kalmar, Nils Peter Magnusson från Förlösa, Nils Peter Lindeberg från Lund, A. A. Hellström med familj från Östergötland, Olaus Andersson från Ramdala i

Blekinge, Joh. Peter Andersson från Öland, Carl Lönn-gren med familj från Kalmar.”

Ölandsstenen succe, men hjul felas

I samma brev lämnar Forssman en redogörelse för hur han hittills lyckats i sina strävanden att avyttra en del av den medförda lasten. Han skriver följande :

”Jag är nu sysselsatt med att sälja lasten, vilket går tämligen bra med undantag för Kalmarplankorna, som icke hålla det vanliga målet på något håll och följdaktigen är svåra att avsätta. Då jag hade förhoppningen att framdeles få fortsätta import av plankor från Kalmar till Sydafrika gjorde jag (i Kalmar) den anmärkningen, att trävirket ej sågades på det sätt, att det passade för någon engelsk marknad, vilken anmärkning nu även besannats. Om här varit god tillgång på plankor i marknaden, så hade jag ovillkorligen gjort förlust, men lyckligtvis var här just brist och jag sålde mina efter mycken svårighet för 6 pence per fot.

Ölandssten gjorde epok här och såldes för 2 sh. 6 pence per styck.

Järn är alltid svårsålt här, emedan engelskt järn mycket begagnas och är vida billigare, dock är något av mitt parti försålt till £ 18 per ton.

95 plogar från Herr G. Tillberg på Storebro äro nu ute till försäljning och häraf några blifvit sålda á £ 3 : 10 per styck. Ett stort fel är att det felas hjul till dem och att i plogbillarna ej finnas hål att festsätta dem vid plogen. Alla plogar, som begagnas här, hafva hjul och äro då kuranta.

Svenska järnspisar från Storebro och Bolinders i Stockholm äro omtyckta, men då de ej voro åtföljda af kokkärl äro ej några sålda. De böra vara försedda med lätta och billiga kokkärl lika de amerikanska.

Af 100 tunnor Kalmartjära är något afyttradt á £ 2 : 10 till £ 3 per tunna.

50 tunnor norsk storsill, som medföljde lasten, ävensom 60 kaggar Fjellbacka ansjovis kom hit i bästa tillstånd och såldes för £ 1 per ¼ tunna sill och £ 1 per helkagge ansjovis á 40 skålpund.

10 fat Kalmaröl från bryggare Andersson är utmärkt godt och kommer troligen att sälja sig väl.

Ost från Kölby såldes här för 14 pence pr engelskt skålpund. Den var inlagd i humle och kom hit i godt skick.

De afrikanska transportvagnarna, tillverkade i Kalmar, tyckas passa väl för landet och äro trenne redan afsända till Potchefstroom.

En droska även tillverkad i Kalmar såldes med sele för £ 60. Alla åkdon för Sydafrika böra hafva höga hjul.

Några små dragkärror, beslagna af smeden Liljedahl i Kalmar, såldes för £ 3 : 10 á £ 4 per styck.”

Svenska flaggan på många fartyg

Forssman skriver vidare i brevet att ingenting skulle vara honom kärare än att se den svenska flaggan vaja på många fartyg i de afrikanska hamnarna. Han nämner att för närvarande kan en last svenska plankor avsättas varje månad i Port Natal, men påpekar han, det alltid är bäst att ha en sorterad last ungefär som den han medförde Octavia. Om fraktmarknaden nämner han, att både i Port Natal och i Port Elisabeth ligger alltid några tusen balar ull och väntar på fartyg. Dessa kan alltid gå in obefraktade och vara säkra på att erhålla last. Som exempel nämner han att om inte Octavia skulle gå till Akyab i Ostindien för att lasta risgryn, så hade detta fartyg kunnat lasta i Port Elisabeth på New York och gjort £ 1.700 i fraktintäkter. Forssman lämnar också, i sitt brev, några uppgifter angående lossnings- och hamnförhållanderna i Port Natal. Fartyg som ska gå in i Port Natal, skriver han, bör ej ligga djupare än 11 fot. Då kan de komma in i den inre hamnen, vilken är utmärkt

vacker och lika säker som en skeppsdocka. Omkostnaderna för en lossning är endast 2 sh. 6 pence á 3 sh. per ton, men då fartygen är lika djupgående som Octavia, måste de ligga på den yttre reddan där lossning sker med stora segelbåtar. Då stiger kostnaden till 10 sh. á 12 sh. 6 pence per ton, vilket, framhåller han, betydligt förminskar profiten på en last.

Nya fartyg till Sydafrika

Slutligen säger Forssman i brevet, ”Mina svenska arbetare hafva hjälpt till att lossa lasten från Octavias lastbåtar och har jag hafvit all orsak att vara belåten med dess för deras nykterhet och arbetsamhet. Engelsmännen hafva förundrat sig öfver de tunga bördor de bära och öfver deras ihärdighet. Alla arbetarna äro nu afresta till Skandinavien, utom en gift familj Lönngren och en ung öläanning Andersson, men dessa skola resa härifrån om 10 á 12 dagar”.

Till sist omtalar Forssman att provianten från Sverige, var så rikligt tilltagen att den räckte för folket de fyra första månaderna.

Forssmans informationer tycks ha haft stort inflytande på köpmännen i Kalmar. År 1864 seglade två fartyg från Kalmar till Port Natal lastade med plank.

Det var barken Hazard, med Kapten C. Trägårdh på kommandobryggan, Förmodligen var det Carl Johan Conrad Trägårdh f. 1840. 10.21 i Kalmar (Trägårdh 1978, tab 96), och skonerten Sjötrollet med kapten J.A. Höglund. Sjötrollet som gjorde sin jungfrutur, hade gått av stapeln på Kalmar Varv under som-maren samma år. Hon blev senare mycket omtalad för sina snabba resor och goda sjöegenskaper.

Även Magnus Forssman, skriver hem till sina vänner i Kalmar och berättar i lyriska ordalag om den fantastiska sjöresan. Han ljuger lite, för hans dotter har berättat om den

första av stormarna som drabbade dem på Nordsjön. Det var inte förrän de kommit in i Nordostpassaden som det blev en mycket behagligare resa. Han skildrar också det nya landets härliga natur och stora förutsättningar. Senare överger Magnus Forssman jordbruket på Scandinavia och får anställning som generallantmätare i republiken Transvaal, som ju var hans egentliga yrke.

Familjen återflyttade sedermera till Sverige och en av döttrarna gifte sig med dåvarande konsuln i Kalmar Ernst Kreuger. Magnus Forssman var således morfar till ”tändstickskungen” och finansmannen Ivar Kreuger.

Octavias vidare öden

När Octavia återvände till Sverige och Kalmar såldes skeppet till firman P. E. Kreuger & Jennings i Kalmar. Efter en stor ombyggnad och omriggning till barkskepp sändes hon ut på nya långresor. 1870 förliste skeppet vid Vap Verde-öarna och kondemnerades, dvs dömdes ut, 1872 efter endast 14 års segling (Hofrén 1954).

Fartygets första befälhavare var A. Meissner. Denne var i likhet med sina efterträdare, A. E. Palander och J. M. Lagervall, sekundlöjtnant i flottan. Vid den här tiden var det mycket vanligt att yngre officerare, i väntan på sjökommendering i flottan, tog anställning på kofferdifartyg under längre eller kortare tid. Därefter var det A. Holmström, J. A. Nilsson och C. J. Trägårdh, som var befälhavare på Octavia.

Efter hemkomsten till Kalmar ingick löjtnant Palander äktenskap med fröken Louise Siljeström. Äktenskapet upplöstes dock redan året efter genom löjtnant Palanders frånfalle.

Hemvändare från Afrika

Magnus Forssmans hustru, Gustafva kunde inte förlika sig med livet i Afrika. Hennes man var ofta borta på långa uppdrag och hon fick sitta

hemma och vänta. När ett av hennes barn dog, så blev det droppen. Hon tog sina barn och återvände till Kalmar 1868.

Barnen var : d. Anna född 1853, gifte sig med juristen sedermera borgmästaren i Malmö, O. Ahlström. Annas dagbok om livet i Afrika finns i fotokopia på Utvandrarmuseet i Växjö, men är också publicerad av Trotzig (1983) ; d. Hilma född 1855 ; d. Jenny född 1856, gifte sig med affärs- och industrimannen Ernst Kreuger och blev därmed moder till de berömda bröderna Ivar och Torsten Kreuger ; d. Gerda född 1858 ; d. Kerstin född 1861, som gifte sig med sedermera chefen för kemiska stationen i Kalmar, A. Atterberg samt sonen John född 1868 i Kalmar, som blev professor i medicin i Lund.

Till Sverige återvände också Viktor Emanuel Norén och Milda Helling, från Lidköping. De gifte sig i Sydafrika och återvände med två barn. Han var lärare, men slutade som kyrkoherde i Alingsås.

Svenska minnesmärken i Sydafrika

Ett färjeställe över Vaalfloden bär namnet Forssman Drift. Forsman Street i Potchefstroom. En idrottsarena finns i Potchefstroom med namnet Olén Stadium. Grimbeek Park och Grimbeek Street, efter en familj Grimbeck som utvandrat från Varberg. På kyrkogården i Potchefstroom finns flera svenska gravstenar och på museet finns ganska många föremål och fotografier som minner om svenskarna.

Vandringsutställning och film

Hela denna resa och mycket mer därtill håller för närvarande på att dokumenteras av Kalmar Läns Museum. Det ska bli en utställning som ska öppnas i november 2003, en vandringsutställning som dels ska visas i Sverige på olika platser, men ska också visas i Sydafrika.

Sveriges Television har accepterat att göra en dokumentärfilm, som just nu produceras av SVTs afrikakorrespondent Marika Griehsel och filmas av hennes man Simon Stanford. Utställningen och dokumentärfilmen ska berätta om sjöresan och vad som hände med emigranterna i Sydafrika. Man räknar med att ca 5.000 svenskar utvandrade från 1600-talet fram till sekelskiftet 1900 till Godahoppsudden och södra Afrika.

Kalmar Läns Museum arbetar aktivt med kulturmiljöpedagogik. Genom sitt program "Alla tiders historia" levandegör man historien för barn och ungdomar. Barnen får aktivt ta del genom att forska i sin egen lokala historia och sedan göra en "tids-resa", ett rollspel, om de händelser och de människor de träffar på. För detta arbete har man haft ett nationellt uppdrag under 2002. Det innebär att huvuddelen av kostnaderna täcktes genom statliga bidrag. Museet kommer att fortsätta även fortsättningsvis med detta arbete trots att statliga bidrag inte utgår längre, men man tror på det man håller på med och vill fortsätta sitt framgångsrika arbete.

Flera institutioner har visat intresse, bl.a. Sjöhistoriska Museet och Etnografiska Museet i Stockholm och Potchefstroom Museum i Transvaal, Sydafrika.

En av de planerade aktiviteterna, som i allra högsta grad rör oss släktforskare, är att det på utställningen kommer att bli chans att etablera kontakter med svenska och afrikanska släktingar.

DIS Småland och Kalmar Läns Genealogiska förening har erbjudit sig att stå till förfogande med hjälp under utställningstiden.

Vi hoppas att kunna bygga upp en databas med släktingar till de människor som en gång lämnade Sverige för att skapa sig en framtid i Sydafrika.

Referenser:

Almqvist, S. 1971. *Ett småländskt emigrantöde i Afrika. Nordisk Tidskrift för vetenskap, konst och industri utgiven av Letterstedtska föreningen. H. 6. Sthlm., s 336-340.*

Berg, L. 1997. *När Sverige upp-täckte Afrika. Rabén Prisma, Sthlm. ISBN 91-518-2706-9*

Forssman, A. 1961. *Chevalier Oscar Wilhelm Alric Forssman 1822 -1889. Biographical studies. Pretoria 1961. Private edition.*

Forssman, A. 1961. *Magnus Johan Frederik Forssman 1820-1874. Surveyor General of the Z.A. R. 1864-1874. An Historical Sketch. Pretoria 1961. Private edition.*

Forssman, O. W. A. 1984. *A guide for agriculturists and capitalists, speculators, miners, & c., wishing to invest money profitably in the Trans-vaal Republic, South Africa / compiled by Oscar Wilhelm Alarik Forssman (1822 -1889). Pretoria : Die Staatsbibliothek. 42 s. : tab. ISBN 0-7989-1206-5*

Hofren, M. 1952. *Segelsjöfartens minnen i Kalmar Läns Museum, Kalmar Slott. I Kalmar län, årsbok för kulturhistoria och hembygdsvård. Kalmar.*

Hofrén, M. 1954. *Sjöfart och sjömanshus i Kalmar. En historik med anledning av Sjömanshuset i Kalmar 200-årsminne. Kalmar.*

Krantz, K. 1956. *Ett försök på Sydafrika. Transbladet, nr 1, s. 4-6.*

Kuparinen, E. 1991. *An African Alternative. Nordic Migration to South Africa, 1815-1914. Finnish Historical Society. Institute of Migration. Helsinki. ISBN 951-8915-45-8. ISBN 951-9266-41-0*

Malmberg, S. 1981. *Det började vid Kalmarsund. Möten med människor. Kända och okända. Från stad och bygd. Sparbanken i Kalmar 150 år. ISBN 91-7260-524-3*

Martling, C. H. 2001. *Den lutherska ikonon och andra märkvärdigheter i Växjö stift. Församlingsförlaget, Göteborg. ISBN 91-7271-019-5*

Rrojektet Sveriges Skeppslistor. *Landarkivet i Lund.*

Schlyter, H. 1963. *Svarta Sara och andra gestalter. Missions- och kulturhistoriska glimtar. Diakonistyrelsens bokförlag, Sthlm.*

Ståhl, O. 1935. *En kalmarexpedition till Sydafrika. Fragattskeppets Octavias färd anno 1863. Kalmartidningen Barometern. Lördagen den 18 Maj 1935, s. 7.*

Trotzig, C. G. 1983. *Anna Ahlströms barndomsminnen. Kalmar län. Årsbok för kulturhistoria och hembygdsvård. Kalmar.*

Trägårdh, K. G. 1968. *Svenskar som utvandrat till Kapprovinsen från slutet av 1600-talet till början på 1800-talet. Genealogiska Föreningen, Sthlm. Släkt och Hävd. Nr 3 1968, sid 137-143*

Trägårdh, K. G. 1978. *Släkten Trägårdh från Skåne. Anteckningar, samlade och sammanställda. Genealogiska Föreningens släktböcker 14. Släkt och Hävd 1978:14. Stockholm.*

Wigforss, V. 1960. *Cecilia Fryxell. En märkeskvinna inom pedagogik och missionsarbete i 1800-talets Sverige. Rostads Elevförbund, Kalmar.*

Anmärkingar :

Porträttfotografier på Anna, Hilma, Jenny, Kerstin och Gerda Forssman i Storskolan i Kalmar del 1 Även Louise Siljeström

Ur andra medlemsblad...

AnGripen (Malmö Släktforskar-förening) **2003:1**. Böndernas liv i byarna – Joacim Wendin ; Riksbankens historia i Malmö – Marie-Louise Ohlsson ; Skånska slott-Hanaskog – Johan Schöld ; Över Öresund – Jytte Björklund ; Intervju med en emigrant, del 1 – Sune Karlsson ; En köpmansexamen i Malmö, del 2 – Niklas Hertzman ; Mullvadarna i Köpenhamn – Henning Carlsson ; Medlemsmöten-Kriget i Klågerup 1811 och Malmöhus fästning – Gunnar Wollin.

Disketten (DIS-Väst) **Nr 4 /02**. Tema Arn. Ryttarens vapen – Lars Lindqvist ; ”Denna kyrka är invigd till vår herre Jesus Kristus och Den Heliga Gravens ära” – Lars Lindqvist ; Korsriddaren från Aranäsborgen – Lars Lindqvist ; De bortglömda – Egil Gry ; Shareware – bra program för normal plånbok – Lars Wallenskog ; Nya DISGEN-kurser under 2003: ”Steg 1 och steg 2” – Kjell Weber ; Amerikaresa för hundra år sedan – Inger Ragnhult.

Disketten (DIS-Väst) **Nr 1 /03**. Porträtt av officerare – Stig Rahm ; Hedareds stavkyrka- still going strong – Egil Gry ; Klippans naturreservat- populärt utflyktsmål – Egil Gry ; Perspektiv på ett obefintligt genus – Lars Lindqvist ; Inte lätt att diskutera kvinnans roll i historien – Egil Gry ; Blenda –sagan som blev opera – Lars Lindqvist.

Diskutabelt (DIS –Syd) **Nr 4, 2002**. Några internet-tips – Ove Billing ; Byt anor med Disbyt – Björn A. Jansson ; Ny reunionversion, Reunion 8 – Helge Olsson.

Diskutabelt (DIS –Syd) **Nr 1, 2003**. Redaktörens ruta om SPAM, ortkonventering, sidindelade antavlor, utdrag ur andra program mm.

DIS-Mitt Nytt, Nr 1 2003. Tidningen innehåller många recensioner på CD-skivor. Malå 1744-1920, Klara 1878-1926, Åsele 1686-1920, Indals sn 1535-1900, Kjell-Åke Lundströms skiva om samer och nybyggare, Elfdalen 1600-1900.

DIS-Play (DIS-Öst) **Nummer 1/03**. Det vet katten hur Isabela kom från Amerika, om en mycket långsökt genealogi – Lars-Olov Eriksson ; Antavla med 30 indelta soldater.

Hallandsfarares Information (Hallands Genealogiska Förening) **Nr 57 Sept 2002**. Halländska socknar 10- Skällinge – Kent Sjöberg ; Emigration på kredit – Lars Larsson ; Hur är man släkt med en brylling? – Sperling Bengtsson ; En säregen familjefar – Ingemar Rosengren ; Båt & Sjöfartsmuseet i Onsala – Sven Lange.

Hallandsfarares Information (Hallands Genealogiska Förening) **Nr 58 Dec 2002**. Rörbeck – en borgarsläkt i Falkenberg – Klas-Göran Stehn ; Från garvarelärling i Simrishamn till ”ordentlig och riktig” borgare i Falkenberg – Charlotte Lindgren ; Lekar och nöjen för hundra år sedan – Ann-Britt Osbäck ; Minas stuga – Björn Bille.

KGF-Nytt (Kronobergs Genealogiska Förening) **Mars 2003**. Sexmäns plikter – Aron Axelsson ; Kronobergare som följde järnvägen norrut – Janne Brandborg ; Säggen om Jon Svensson i Stenshult – Conny Gustavsson.

KLGF-bladet (Kalmar Läns Genealogiska Förening) **nr 46 Jan 2003**. Att forska i Kalmar – Jan

Jutefors ; 1600-talet under insyn – Kerstin Jonmyren ; Rekonstruktion av förlorade kyrkoböcker – Gösta Alexandersson ; Hur tillfälligheter i båtsmansinventeringen gav möjlighet att återknyta kontakt med tyska släktingar – Madelene Samuelsson.

Medlemsblad (Nordanstigs Bygd- och Släktband) **nr 3 2002**. Bläst-Lars – en hälsingländsk träsnidarmästare – Annika Speiner ; Gimnavägen – Owe Fanqvist ; Dialektordlista.

Medlemsblad (Nordanstigs Bygd- och Släktband) **nr 1 2003**. Holm, minnenas och sägnernas medelpunkt i Harmånger – P. O. Svensson ; De gamla berättar: Jättendalsdamer vävde tyger åt kungen – P. O. Rosén, Lars Olsson-Frö-Lars-Oljebacks-Lars – Arthur Sundstedt.

Njudungen (Njudungs Genealogiska Förening) **Nr 3 2002**. Min resa till slakten 2002 – Helen Höjer.

Njudungen (Njudungs Genealogiska Förening) **Nr 1 2003**. Äldre tiders människor- kände de till något om sina anor? – Lars-Uno Aronsson ; Han befordrades till Amerika – Elna Nilsson.

Njudungen (Njudungs Genealogiska Förening) **Nr 2 2003**. Svensk-staden Stade – Günter Maiwald ; Om kyrktagning – Helen Höjer ; En bouppteckning fick inte se ut hur som helst! – Günter Maiwald ; Ryttaren Germund Jonsson Dahl – Gudrun Ragnerby.

PLF-nytt (Person och Lokalhistoriskt Forskarcentrum Oskarshamn) **Nr 64 Jan 2003**. Slakten Riske – Curt Holm ; Volontären Sjögren - Gösta Larsson.

Rotposten (Jönköpingsbygdens Genealogiska Förening) **Nr 1 2003**. Tematräff 18/3: Sjukdomar vi möter i vår släktforskning – Sven-Olof Blomstrand ; Föredrag om Frimurarorden och dess arkiv – Eva Dahlberg ; Jonas Falk – Postrånanen, del III – Sven Ringqvist ; Flyktingströmmen från Finland under det Stora Nordiska Kriget 1710-1721 (personer från Kalmatrakten) ; Snickarmästare Per August Bergström – ett märkligt levnadsöde – Jan Åke Holmbring ; Fyllejonsson – Gerd Forsblad Krig ;

SkåneGenealogen (Skånes Genealogiska Förbund) **nr 2 2002**. Plocka slyndron till Maria – Dagmar Manneback ; Husaren och skvadronen – Knut Wilde ; Graven är borta men minnet är kvar... berömda präster i Bjällerups kyrka – Ivan Pfeifer ; ”Stackars lilla Anna” – Eira i Sösdala ; De sista barnhusbarnen – Birgitta Nilsson ; En klockarfamiljs tragiska öde (Torrlösa och Skrävlinge) – Birgit Severin.

Släktbandet (Eksjöbygdens släktforskarförening) **Nr 37, sept 2002**. Anders Åkessons mormors fars anor (släkttavla), Proband: Johannes Samuelsson Hägg, soldat i Höreda.

Släktforskarföreningen Ane Värnamo nr 95, 2002. Att hitta sina amerikanska släktingar utan att egentligen anstränga sig – Gunilla och Ingvar Kärrdahl ; Några källor till emigrantforskning – Anna-Lena Hultman.

Släktforskarföreningen Ane Värnamo nr 98, dec 2002. Hur jag hittade min amerikasläkt – Jan Ekstrand ; Början till släktforskning – Freij stavades fel – Donald Freij ; Rasken myt eller sanning – ja döm själva – Elisabeth Leek.

Slægt & Data (DIS-Danmark) **Nr 4 –2002**. Scanning af mikrokort – Lars Jørgen Helbo ; Politikens Håndbog i Slægtshistorie i ny udgave – Kathrine Tobiasen ; Slægtsstævner – Inger Marie Linne- man ; Status på Island – Steen Thomsen ; Gave til DIS' medlemmer CD med Postadressebogen 1921 ; Historiske kort på nettet – Kathrine Tobiasen ; Kildeindtastningsprojektet -en status – Lars Jørgen Helbo ; Kirkebilleder på DIS' hjemmeside ; Københavns Stadsarkivs arkivdatabase – Lonni Dollmeyer / Gitte Bergendorff Höstbo ; Sikkerhedskopiering – Chris Gade Oxhelm Sørensen.

Slægt & Data (DIS-Danmark) **Nr 1 –2003**. Landsarkivets slægts- historiske Samlinger – Peter Wodskou ; Den nye arkivlov – Orla Damkjer ; DisForum – sådan søger du – Kathrine Tobiasen ; Links i DANPA – Erik Kann ; Status på Den Ny Kirkebog – Kathrine Tobiasen ; Fælles nordisk-tysk seminar i Flensburg – Georg Agerby ; Spændende nyt fra Statens Arkiver: Informationsserien – Erik Kann ; Pilotprojekt: Internet og indtastning af lægdsruller – Lars Lundin ; Spændende nyt fra Bornholm – Erik Kann ; Amtsregenskaberne – en spændende kildegruppe – Bent Kjerbøll.

Släktposten (Nässjöbygdens Genealogiska Förening) **Nr 3 2002**. Tidens tand – kommer någon att minnas oss? – Lars Linder ; Drängstugan till minne – Josef Magnusson ; Annebergs AIK – en elitförening i Smålands friidrott – Börje Svanberg ; Rasken – myt eller sanning? Döm själva! En liten handledning om soldatforskning – Elisabeth Leek ; Min hopplösa farfars farfar – Ingemar Sandström ; Platsansökan anno 1666 – Ingemar Sandström ; Kollektivavtal vid

Annebergs Tändsticksfabrik 1923 – Börje Svanberg.

Tidningen Släktdata (Föreningen Släktdata) **Nr 1. 2003**. Den heliga Birgitta, en av Sveriges internationellt mest kända kvinnor genom tiderna – Christer Engstrand ; Släktdatas registerarkiv, en miljon (1.027.191) registerposter – Christer Engstrand ; Rutger Macklean och enskiftet, kompletterande uppgifter – Per Liljeström.

Våra Rötter (Tjust Släktforskarförening) **Nr 1 2003**. ”Algot tycke om hästar” – Lars ; Per Holm. Från skeppsgosse till överstelöjtnant vid Kungl. Majestäts Flotta – avsnitt 6 – Rune Sernfalk ; Oskar och Ottilia i Nannersbo – Lisbeth Petersson.

Västgötogenealogen (Västgöta Genealogiska Förening) **Nr 1.2003**. Tema: Varia 2. Brogren, smeder på Gräfsnäs och Upplo – Christer Slätt ; Nils Ahl, ett soldatöde från Härja – Stieg-Erland Dagman ; Från dräng i Ljur till snickare i St. Paul – Seth Sjöblom ; Salpetersjudare i Marbäckes socken 1693 – Stig Petterson ; Ur kungörelser 1855 för Malmöhus län – Birgitta Nilsson ; Åbo-rätten, stark ställning för brukare av frälse- o kronohemman under 1700-talet – Rolf Ekelund ; Några ord om källkritik – Sten Wemmeus ; Att forska efter levande släkt – Matts Billgren ; Nutidsdokumentation – glöm inte vår tid! – Stellan Granat ; Från Kinnarumma kommun 1953 – Kjerstin Olofsson.

ÖGF-Lövet (Östgöta Genealogiska Förening) **Nr 72 mars 2003**. Bröderna Phoenix kom inte från Malmgrava – hur jord såldes på 1600-talet – Berit Sjögren ; Ett tillrättaliggande om Ulrikæ Eleonoræ Kyrka – Berytil Södergren ; Äventyrlig anfader en av tolv? Som överlevde rysk fångenskap – Gun-Britt Monnell ; Frågor och svar om härads-kartorna – Hans Egeskog ; Träffpunkt Sjöberg – om en artikel i

Kongl. Maj:ts Förnyade Nådiga Underhålls-Reglemente

För

Wadstena Krigsmanshus Gratialister;

Gifwet Stockholms Slott den 5 December 1815

Cum Gratia & Privilegio S:ae R:ae Maj:tis

Stockholm, Tryckt i Kongl. Tryckeriet, 1816

Wi CARL med Guds Nåde, Sweriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung etc, etc, etc, Hertig til Schlesswig Hollstein, etc, etc.

Göre weterligt: Att sedan Fonden för Wadstena Krigsmanshus Inrättning, genom en berömd förvaltning och Rikets Ständers senast bewiljade förökning å wissa denna Cassas inkomster, nu wunnit den styrka, att Wi, på ett sätt, som med Wår och Wår käre Sons, Hans Kongl. Höghet Kronprinsens Nådiga omvårdnad för den Swenska Krigaren öfwerensstämmar, blifwit i tillfälle att förhöja det underhåll, som i hwarje Class hittills warit bestådt; Så hafwe Wi, till befrämjande af en nödig ordning i verkställigheten häraf, welat förordna följande:

På sätt hitintills warit stadgadt, kommer den Pensions-stat, hwarefter Gratialisterne skola åtnjuta deras underhåll, att äfwen hädanefter blifwa indeld uti Fyra Classer. Utaf de Stater och Corpser, hwilka till underhåll af denna Cassa förut warit berättigade, intagas sådane afskedade Krigsmän, som emot Rikets fiender, eller för öfrigt i tjensten blifwit till helsa och lemmar skadade, eller ock genom långlig och berömlig tjenstgöring sig utmärkt; och utgå underhållen sålunda, att:

Uti första Classen undfår hwar och en årligen Tetiosex Riksdaler. I denna Class uppföras de, som i fält emot Rikets fiender, wid Fästnings- och Kronobyggnader, exercice eller saluteringar förlorat arm eller ben, de som erhållit blessurer i hufwudet af den beskaffenhet, att sinnesrubbing eller förlust af synen derigenom uppkommit, äfwen de, som wid berörde tillfälligheter erhållit andra betydliga kroppsskador, eller ådragit sig swåra och oboteliga sjukdomar, hwarigenom de blifwit alldeles oförmögne, att sjelfwe kunna sig försörja.

Enär särdeles omständigheter inträffa, äger Krigs-Collegium, att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla berörde personer till ännu högre underhåll, ända till Femtio Riksdaler årligen.

Uti Andra Classen är Gratialet Tjugufyra Riksdaler årligen; I denna Class intagas de, som wid förutnämde tillfällen förlorat bruket af en eller flere kroppsslemmar, eller på annat sätt blifwit illa skadade, eller ock ådragit sig sådan sjuklighet, att de i följd deraf, endast i ringa mon kunna bidra till sin bergning.

Uti Tredje Classen tilldelas Tolf Riksdaler årligen åt dem, som undfått mindre blessurer, hwilka wid arbete äro dem hinderlige, eller ock sjukdoms-åkommor, som uppå deras arbetsförmåga kunna hafwa menlig werkan; äfvensom de, hwilka med utmärkt wälförhållande biwistat Krigs-tillfälligheter eller tjent Kongl. Maj:t och Kronan öfwer Tretio års tid.

Uti Fjerde Classen är Gratialet Åtta Riksdaler årligen för dem, som äro Femtio år gamla och tjent Tretio år, samt sig derunder wäl skickat, jemwäl sådane, som, under en kortare tjenstetid, warit commenderade i fält, biwistat en eller flere Campagner, samt derunder eller wid andre tillfällen, ådagalagt något serdeles wälförhållande, men genom sjuklighet eller andra åkommor, äro i behof af understöd, hwarwid äfwen göres afseende å dem, som, under tjenstetiden, utmärkt sig genom ett hedrande uppförande. Likwäl må ingen wid yngre år eller kortare tjenstetid, än här är föreskrifwit, eller sådane, med hwilka ofwanuppräknade omständigheter icke inträffa, till underhåll anmälas; Och åligger det wederbörande Mönsterherrar, att ställa sig detta till ofelbar efterrättelse, samt Krigs-Collegium, att wid underhålls-utdelningen, derom ingå i noga pröfning, på det ingen med frisk kropp och oskadade lemmar må borttaga det understöd, som bör tillkomma dem, hwilka uti Kongl. Maj:ts och Rikets tjenst förlorat förmågan, att sjelfwe förtjena sitt uppehälle.

Till underhåll må ingen anmälas utan wid General-Mönstring, och således hwarken wid Besignings- Cassations- eller andra Mönstringar, så framt dem icke skulle tilläggas lika kraft och werkan med General-Mönstring, ännu mindre af någon Regements-Chef emellan Mönstringarne; Och bör till rättelse wid Underhålls-utdelningen, uti afskedspassen noga upptagas lefnads- och tjensteår, uppförandet i tjensten, om den till underhåll anmälde bewistat Campagner, en eller flera, och om han sig derunder utmärkt, om han blifwit blesserad, eller erhållit Medaille för tapperhet i fält, och sluteligen orsaken tillafskede-undfåendet, jemte de åkommor, för hwilka han till underhåll anmäles; hwarwid noga bör inkomma, dem till pröfning och afgörande företaga, samt, i mon af Cassans tillgångar, till underhåll uppföra de dertill berättigade, och derwid, efter hwars och ens förtjenst, bestämna Classificationen; hwarefter de sålunda till underhåll förhulplne, derom, på wanligt sätt, underrättas och erhålla deras Underhålls-Bref, genom wederbörande Konungens Befallningshafwande och Regements-Chef.

Den Underhållstagare, som för brott eller liderlighet gjort sig känd, får ej behålla det honom bewiljade underhåll, hwarföre uti Prestbewis, som, wid underhålls uttagande, skall företes, Karlens fräjd noga bör uppgifwas, Hwilket wederbörande till underdånig efterrättelse länder. Datum ut supra.

CARL.
(L. S.)

G. F. Wirsén

The Beach Boys har småländska rötter

Den amerikanska supergruppen The Beach Boys har svenska anor. Lennart Nilsson i Gullabo (H) är expert på Beach Boys och har samlat uppgifter länge. Helsingborgs Dagblad har skrivit flera artiklar om hans forskning.

FAKTA: The Beach Boys

- Popgruppen "The Beach Boys" bildades i Kalifornien 1961 och de blev en av 60-talets mest framgångsrika popgrupper.

Deras musik kallades "surfmusik" efter några av deras låtar som handlade om surfing t. ex. *Surfin Safari*, *Surfin USA* m.fl.

- Bandet bestod ursprungligen av bröderna Brian f. 1942, Dennis f. 1944, d. 1983 och Carl Wilson f. 1946 d. 1998, kusinen Mike Love f. 1941 och kompisen Al Jardine f. 1942.

- I dagens 'The Beach Boys' är bara Mike Love kvar. Den ledande stjärnan och låtskrivaren Brian Wilson har bildat ett nytt band. Gruppen hade många stora hits med bland andra "Surfin safari", "Help me, Rhonda", "Good vibrations", "Fun, fun, fun", "Surfin USA" och "Kokomo".

- I boken 'The nearest faraway place', utg. 1996, har Timothy White skrivit om Beach Boys småländska ursprung. Hans Kristian Skotte från Danmark har kommit fram till samma sak. Bröderna Brian, Carl och Dennis Wilson samt Mike Love härstammar från Mörlunda i Målilla sn, Högsby kommun i Kalmar län.

Soldater

Clas Olsson Stål, f. 1812, soldat, och hans hustru Eva Gustava Johannisdotter, f. 1814 bodde i Skruvs-hult, Högsby (H). De fick bl.a. barnen Adolf Fredrik f. 1838, Anna Lovisa f. 1840, Maria Gustava f. 1843, Johanna Christina f. 1846,

Beach Boys fr. v. Al Jardin, Mike Love, Brian Wilson, Carl Wilson samt Dennis Wilson längst fram.

Johan Alfred f. 1849 och Ida Sophia f. 1853.

Sonen Adolf Fredrik föddes i torpet Kvillemåla, Mörlunda (H). Han blev soldat som sin far och fick namnet Stål.

Han gifte sig med Christina Lovisa Adolfsdotter f. 1830 i Lindås, Målilla (H) och d. 1917.

Hon arbetade som piga i Skruvs-hult hos Adolf Fredriks föräldrar före giftermålet 1860.

Två av Adolf Fredriks och Christina Lovisas söner dog unga och två emigrerade till Amerika.

Karl Johan f. 1867, utvandrade 1884 och kallade sig Charles Sthole därborta. Han gifte sig med den svenska flickan Maria Sofia Pettersson från Illinois. De fick fyra barn.

Dottern Edit f. 1887 gifte sig med 'Buddy' Wilson och fick åtta barn med honom.

Sonen Murray f. 1917 och d. 1973 var fader till Beach Boys-bröderna Brian, Carl och Dennis.

Dottern Evelyn gifte sig med Milton Love och de fick bl.a. sonen Mike.

Sonen Johan Alfred blev också soldat, med namnet Grön och bodde i Gillberga, Högsby (H), d. 1929. Johan Alfred gifte sig med Matilda Sofia Johansdotter, född 1845 och död 1918. De fick sex barn: Klara f. 1873, Oskar f. 1875, Cecilia

Elisabeth f. 1878, Adolf Albin f. 1882, Karl Algot f. 1885 och Johan Reinhold f. 1891. Johan Alfred Grön var, förutom soldat, även skraddare och sydde bland annat kostymer till officerarna. Det var vanligt att de blev utbildade i något hantverksyrke av Kronan.

Så småningom har det blivit en stor släkt efter Johan Alfred i Mörlundabygden, men som så småningom har flyttat ut och finns i många orter i Kalmar län, som Högsby, Kalmar, Oskarshamn, Mönsterås, Åseda, Ruda, Berga och Fågelfors. Några har flyttat till Stockholm, Karlskoga och Helsingborg och t.o.m. i Grekland ska det finnas ättlingar.

Jakten på ättlingarna

av Jan Jutefors

Min mormors syster var ogift hela livet. Jag vet inte egentligen vad det berodde på, om det var olycklig kärlek eller vad det nu var. Det talades aldrig om det i alla fall.

Hur som helst så födde ”moster” Jenny en u.ä. son 1920. Fadern erkände barnet omedelbart och hans namn är antecknad i kyrkoboken, men de blev aldrig något par. Jag vet inte vad som hände. Jag har en känsla av att de kan ha varit förlovade, men som sagt så gifte de sig aldrig. Kanske berodde det på att ”moster” Jenny arbetade i familj just då. Hon har också haft ett bageri någon gång under dessa år.

Tage flyttade mycket tidigt till Stockholm som alla gör och visade sig mycket sällan hemma hos sin mamma.

Födelseboken

För en tid sedan gick jag igenom födelseböckerna och hittade faderns namn. Sedan var det ju inte så svårt att kolla om han fortfarande levde. Där blev det lite problematiskt, för det fanns ingen med det namnet på död-skivan.

Dödsannons

Det fanns en man som avlidit 1960 som det skulle kunna vara. Det var bara att gå igenom lokaltidningarna för att se om det kunde vara rätt person. Två dagar efter dödsfallet var en dödsannons införd för en man med samma efternamn, men med fel tilltalsnamn. Personen vi sökte hade detta förnamn också, men inte som tilltalsnamn. Därunder stod namnen på de efterlevande, fyra förnamn, hustru, barn med man och barnbarn.

Dödskivan

När vi letade efter hustrun på dödskivan hittades bara en enda person med det namnet och hon var död 1985.

Det gick alltså åt pipan med att kolla upp henne på Folkbokföringen, som inte har så gamla uppgifter.

Kyrkoböckerna

Kyrkoböckerna finns inte kvar i Kalmar, utan de är på Landsarkivet i Vadstena.

Hembygdsföreningen

Hon dog på en liten ort utanför Kalmar, så jag kontrollerade med hembygdsföreningen om någon eventuellt kände till henne. Han kände inte till denna personen, men jag fick telefonnumret till en person som borde göra det. Jag ringde men det var ingen som svarade. Jag hade fått namnet till hans son också, så jag försökte där.

- Jaså, du menar ”tyskan” sa han, Jodå, min pappa har haft mycket kontakt med henne, för de bodde nästan grannar. Men hon hade väl inga barn? Det har jag aldrig hört talas om, men jag ska kolla med pappa. Jag har tyvärr inte hört något ifrån honom sedan.

Sveriges befolkning

Jag utgick ifrån att de hade en dotter, eftersom det var ett kvinnonamn först. Jag plockade fram CD-skivan ”Sveriges Befolkning 1970” och letade hur många med dotterns namn som var födda på 1920-talet i Kalmar. Jag också ville para ihop namnet med rätt man också, vilket inte var så lätt att göra, men jag fick helt enkelt gå på efter-namnet. Fanns det två personer med rätt förnamn och samma efternamn så

antecknade jag dem. Jag fick ihop fyra möjliga personer. Jag sökte också på 1930-talet och fick bara en träff där. Fem personer var ju inte så svårt att kolla upp.

Dödskivan igen

Jag kontrollerade mot död-skivan. En person fanns med där, men borde kunna kollas i alla fall.

Folkbokföringen

Jag ringde upp folkbokföringen och frågade efter flicknamn på mina antecknade personer. Jag trodde bergsäkert på en person, som dessutom hade den förmodade moderns förnamn, men det var fel. Hon hade ett annat sson-namn som flicknamn. Nästa var fel flicknamn också och nästa också. När den fjärde hade rätt efternamn så steg pulsen ganska mycket. Vad hette hennes man? Det var fel förnamn.

Nu hade jag bara en person kvar, men när jag frågade på henne så kunde de inte svara. Hon bodde i fel region, men jag kan koppla över dig om du vill sa hon som hjälpte mig.

När nästa kontor svarade och kontrollerade efternamnet och det blev rätt, så höll jag på att hoppa ur stolen av upphetsning. Vad heter mannen? Det var rätt förnamn där också. Vad heter barnen då? När rätt namn kom där också var det som att dra ner en ridå. Jag hade faktiskt lyckats att lokalisera dottern.

Personlig kontakt

För att verifiera det hela så ringde jag upp damen, som är i 80-årsåldern idag. Jag bad henne sätta sig ner och började förklara vem jag var och frågade om det var hennes pappa.

Avsändare:
DIS-Småland, Redaktören
Ryssbyvägen 15
S-380 30 ROCKNEBY
SWELEN

B

SVERIGE
Portobetalt

PortPayé

BEGRÄNSADEFTERSÄNDNING
Vid definitiv eftersändning åter-
sänds försändelsen med nya
adressen på baksidan

- Javisst, det är riktigt, svarade hon. Då började jag berätta om "moster" och hennes son.

- Du menar Tage?, sa hon.

- Ja det gör jag, svarade jag då ganska förvånad

- Honom träffade jag när jag var liten, sade hon då, vi träffades hemma hos mina föräldrar.

Då jag frågade om hennes mamma så var inte "tyskan" hennes mamma, utan någon som fadern hade gift sig med senare.

Med kombination av olika källor, så går det att hitta det mesta. Jag skulle inte klara mig utan Sveriges Dödbok 1950-1999 och Sveriges befolkning 1970 idag, även om jag har vissa synpunkter på dessa.

Jag måste också skicka en tack-samhetens tanke till Folkbokföringens personal som alltid är mycket vänliga och hjälpsamma.

Jag tillägnar detta lingonris till Folkbokföringens personal i hela landet.

Det skall inte ses som ett ris, utan som det finaste Småland kan erbjuda. Skogens röda guld.

Efterlysningar

Jeg søker opplysninger om **Fredrikke Albertine Eugenie Holland/Grevelius**, født 24. juni 1869 i Tjelmo, Sverige. Hun var datter av **Mimmi Albertine Grevelius** som giftet seg i 1871 med murmester **Friedrich Wilhelm Holland**, født 1845 i Salze, Tyskland. Han er antagelig ikke far til Fredrikke og vi vil gjerne vite om det finnes noen opplysninger. Hun ble døpt den 25. juni, samme sted og hjemme, men det finnes kanskje noen opplysninger i kirkebøker likevel? Hun er min farmor og jeg vil gjerne bli helt ajour med min slektsforskning.

Mange takk for hjelpen.
Hilsen Carl F. Schrupp
carlfs@c2i.net

Smeden Ernst Lindgren

Vem känner till denne man som fanns någonstans i södra Kalmar län. Han skulle ha varit gift med (Kitt-Anna) Anna Kristina Petersson f. 1886 i Påryd. Hon gifte sig 1910 med Karl Hjalmar Johansson., men jag vet inte om Smeden var före eller efter.

Jan Jutefors

E-mail: jan.jutefors@telia.com

Nyttiga länkar:

Svensk-Fransk Genealogisk ordbok

Axel Bay som vistats i Danmark och har släkt i Finland har gjort en bra ordbok som översätter svenska till franska.

<http://big.chez.tiscali.fr/axel.bay/>

Klicka vidare till Généalogie, så finns där:

Dictionnaire généalogique Suédois/Français

Släkten Psilander

Svenska sjöofficerare 1687-1721

Bengt Nilsson har gjort en sida om Gustaf von Psilander (1669-1738)
http://members.tripod.com/Bengt_Nilsson/index.htm

Här finns också mycket annat godis som t.ex. Matrikel över svenska sjöofficerare 1687-1721, Karls-kronas fastighetsägare före 1718 och Okvädningsord ur domböcker

Högsby samhälle under två sekel

<http://home.worldonline.se/tkr/> har Torgny Kratz gjort. Han betecknar den som den mest omfattande sammanställningen av Högsby samhälles historia som gjorts sedan Högsbyboken gavs ut. Mycket bilder på hus.

Svenska församlingar 1749-1859

Vid Umeå universitets demografiska databas finns bl a "Tabellverket på nätet", här finns samtliga svenska församlingar 1749-1859 upptagna med många uppgifter om befolkningen.

<http://www.ddb.umu.se/tabellverk/Atkomst/tabnet.htm>